

Izjava o spoštovanju založniških in akademskih etičnih standardov

Objava članka v recenzirani reviji Amfiteater predstavlja pomemben prispevek k razvoju koherentne in ugledne mreže znanja. Sama objava neposredno odraža kakovost dela avtorjev in institucij, ki stojijo za njimi ter jih podpirajo. Zato je potreben dogovor o standardih pričakovanega etičnega obnašanja za vse, ki so vključeni v proces objave; to so avtorji in avtorice, uredniki in urednice (z uredniškim odborom), recenzenti in recenzentke ter izdajatelj (v nadaljevanju je za vse udeležene v procesu objave uporabljena moška oblika, ki pa velja za vse).

Soizdajatelja revije Amfiteater Slovenski gledališki inštitut (SLOGI) in Akademija za gledališče, film, radio in televizijo (UL AGRFT) z veliko resnostjo in odgovornostjo nadzira vse faze objave ter priznava svoje etične in druge dolžnosti. SLOGI in UL AGRFT zagotavlja, da oglaševanje, ponatisi in drugi komercialni dohodki nimajo nobenega vpliva na uredniške odločitve. Poleg tega SLOGI in UL AGRFT ter uredniški odbor revije pomagata pri komunikaciji z drugimi revijami in/ali izdajatelji, kjer je to koristno in potrebno.

Naša izjava o etiki objavljanja temelji na Smernicah za dobro prakso urednikov revij Odbora za etiko objavljanja [COPE](#) (COPE's Best Practice Guidelines for Journal Editors) ter na veljavnih politikah založbe Elsevier.

Dolžnosti avtorjev in avtoric

Standardi poročanja

Avtorji poročil o izvornih raziskavah morajo predložiti natančno poročilo o svojem delu in objektivno razpravo o njegovem pomenu. Podatki, na katerih temelji raziskovalno delo in so predstavljeni v prispevku, morajo biti točni in natančni. Članek mora vsebovati dovolj podrobnosti in referenc, da jih lahko nato navajajo tudi drugi avtorji. Napačne ali zavestno netočne izjave veljajo za neetično ravnanje in niso sprejemljive.

Dostop do raziskovalnih podatkov in njihovo hranjenje

Urednik v procesu pregledovanja članka lahko avtorje prosi, da na vpogled predložijo svoje vire podatkov in da do teh podatkov omogočijo širši javni dostop, če je to mogoče. V vsakem primeru morajo avtorji podatke, ki so bili uporabljeni za raziskovalno delo, hraniti še nekaj časa po objavi.

Izvirnost in plagiatorstvo

Avtorji se morajo prepričati, da so napisali povsem izvirno delo, in da so, če so uporabili delo in/ali besede drugih, te pravilno navedli ali citirali. Plagiatorstvo ima veliko oblik, od tega, da nekdo prikaže članek nekoga drugega kot svoj članek, do tega, da kopira ali parafrazira daljše dele članka drugega avtorja (ne da bi ga navedel) ali si prisvaja rezultate raziskav, ki so jih izvajali drugi. Plagiatorstvo v vseh svojih oblikah je neetično ravnanje pri objavljanju in ni sprejemljivo.

Večkratno, ponavljajoče se in hkratno objavljanje

V splošnem velja, da avtor ne sme objaviti besedil, ki opisujejo v bistvu eno in isto raziskavo, v več kot eni reviji ali primarni publikaciji. Oddaja istega rokopisa dvema ali več revijam hkrati velja za neetično ravnanje pri objavljanju in ni sprejemljiva. Avtor v objavo tudi ne sme predložiti besedila, ki je že bilo objavljeno v neki drugi reviji. Objave nekaterih vrst člankov (npr. prevodi) v več kakor eni reviji so včasih opravičljive, če za to obstajajo tehtni razlogi. Avtorji in uredniki revij se morajo glede takšne ponovne objave strinjati. Podatki in

interpretacije, ki so navedeni v takšni ponovni objavi, morajo biti isti kakor v prvi objavi, prav tako pa mora biti v primeru ponovne objave prva objava ustrezno omenjena.

Navedbe virov

Avtor mora vedno ustrezno navesti delo drugih. Avtor naj citira vse objave, ki so vplivale na njegovo delo. Informacij, ki jih pridobi zasebno, na primer v pogovoru, korespondenci ali razpravi s tretjimi osebami, ne sme uporabiti ali o njih poročati brez izrecnega pisnega dovoljenja vira. Informacij, ki jih pridobi med zaupnim delom, na primer, ko recenzira rokopise ali prijave na različne razpise, ne sme uporabiti brez izrecnega pisnega dovoljenja avtorja dela, ki je predloženo v te postopke.

Avtorstvo članka

Avtorstvo je omejeno na tiste sodelavce, ki so pomembno prispevali k zasnovi, oblikovanju, izvedbi ali interpretaciji študije, o kateri se razpravlja. Kot soavtorji morajo biti navedeni vsi, ki so pomembno prispevali k članku. Če so k raziskovalnemu projektu v določenih pomembnih vidikih prispevali tudi drugi, se jim mora avtor za to zahvaliti oziroma jih navesti kot sodelavce, ki so prispevali k članku. Avtor, ki predloži članek v objavo oz. v največji meri sodeluje z uredništvom, mora zagotoviti, da so v članku navedeni vsi ustrezni avtorji, neustrezni pa ne, in da so vsi soavtorji videli in odobrili končno različico članka ter soglašajo, da se ga odda za objavo.

Tveganje za ljudi

Če delo vključuje raziskave z ljudmi oz. človeškimi udeleženci, mora avtor zagotoviti, da v objavo predloženi rokopis vsebuje izjavo, da so bili vsi postopki izvedeni v skladu z veljavnimi zakoni in institucionalnimi smernicami ter da so jih odobrili ustrezni odbori. V rokopis mora biti vključena tudi izjava, da so bila za raziskave, v katere so vključeni ljudje, pridobljena vsa potrebna dovoljenja in privoljenja. Vedno je potrebno upoštevati tudi pravico do zasebnosti ljudi in zagotavljati varstvo njihovih osebnih podatkov.

Razkrivanje in konflikti interesov

Vsi avtorji morajo v svojem rokopisu razkriti morebiten finančni ali drug bistveni konflikt interesov, ki bi lahko vplival na rezultate ali interpretacijo njihovega rokopisa. Vsi viri finančne podpore projekta morajo biti jasno navedeni.

Bistvene napake v objavljenih delih

Če avtor odkrije bistveno napako ali netočnost v lastnem objavljenem delu, je njegova dolžnost, da o tem takoj obvesti urednika revije ali izdajatelja ter sodeluje z urednikom pri umiku oziroma popravi članka. Če urednik ali izdajatelj od tretje osebe izvesta, da objavljeno delo vsebuje bistveno napako, je avtorjeva dolžnost, da razpravo umakne ali popravi ali pa predloži uredniku dokaze o pravilnosti izvirnega članka.

Dolžnosti urednika in uredniškega odbora

Odločitev glede objave

Urednik je odgovoren za to, da odloči, kateri od prispelih člankov so primerni za objavo v reviji. Urednik se ravna po usmeritvah politike uredniškega odbora revije, omejujejo pa ga vsakokratne veljavne pravne zahteve, ki zadevajo javno klevetanje, kršitve avtorskih pravic in plagiatorstvo. Urednik se pri svojih odločitvah lahko posvetuje z uredniškim odborom ali recenzenti.

Načelo poštenosti

Urednik oceni primernost intelektualne vsebine rokopisov ne glede na raso, spol, spolno usmerjenost, versko prepričanje, etični izvor, državljanstvo ali politično filozofijo avtorjev.

Načelo zaupnosti

Urednik in člani uredniškega odbora ne smejo razkrivati informacij o oddanem rokopisu nikomur drugemu, razen ustreznemu avtorju, recenzentom in potencialnim recenzentom, drugim svetovalcem uredništva in izdajatelju, če je to primerno.

Razkrivanje in konflikti interesov

Urednik brez izrecnega dovoljenja avtorja ne sme uporabiti neobjavljenih podatkov, razkritih v za objavo predloženem rokopisu, za svoje lastno raziskovalno delo. Če je mogoče, naj se urednik vzdrži ocenjevanja rokopisov, če je njegovo delo z njimi v konfliktu interesov, pa naj bo to zaradi tekmovalnosti, sodelovanja ali drugih razmerij in povezav s katerim od avtorjev, družb in institucij, povezanih s člankom. V takšnih primerih naj o objavi članka presoja uredniški odbor.

Vključenost in sodelovanje v raziskavah

Če se glede na v objavo predložen rokopis ali objavljeni članek pojavijo etične pritožbe, se mora urednik skupaj z izdajateljem ustrezno odzvati. Takšen odziv običajno zajema premišljeno presojo tehtnosti etičnih pritožb ali zahtev ter kontaktiranje avtorja rokopisa ali članka, morda pa celo kontaktiranje relevantnih institucij in raziskovalnih teles. Če je pritožba utemeljena, mora urednik poskrbeti za korekcijo ali umik rokopisa ali članka ter ustrezno izjavo ali sporočilo o tem, objavljeno na primernem mestu. Urednik mora obravnavati vsako prijavljeno dejanje neetičnega obnašanja pri objavljanju, tudi če je odkrito več let po objavi.

Dolžnosti recenzentov

Prispevek k uredniškim odločitvam

Strokovna ocena recenzenta pomaga uredniku pri sprejemanju uredniških odločitev in lahko s komunikacijo z avtorjem prek urednika pomaga avtorju izboljšati članek.

Odzivnost

Vsak izbrani recenzent, ki se ne čuti dovolj usposobljenega za pregledovanje raziskave, o kateri poroča rokopis, ali ki ve, da ne bo mogel v roku opraviti recenzije, je dolžan o tem obvestiti urednika in odstopiti od opravljanja recenzije.

Načelo zaupnosti

Recenzenti morajo vse rokopise, ki so jih prejeli v pregled, obravnavati kot zaupne dokumente. Ne smejo jih kazati drugim ali o njih razpravljati z drugimi.

Standardi objektivnosti

Recenziranje rokopisov mora biti objektivno. Osebno kritiziranje avtorja ni primerno. Recenzenti morajo svoja stališča izraziti jasno in argumentirano.

Navedbe virov

Recenzenti morajo identificirati ustrezna objavljena dela, ki jih avtorji niso citirali. Vsaka izjava, da se je o nekem opažanju, sklepanju ali dokazovanju poročalo že prej, mora biti podprta z ustreznimi citati. Recenzent mora urednika opozoriti tudi na vsake večje podobnosti ali vsebinsko prekrivanje v objavo predloženega rokopisa s katerim koli drugim člankom, ki ga osebno pozna.

Razkrivanje informacij in konflikti interesov

Recenzent mora zaščitene informacije ali ideje, za katere izve med recenziranjem, ohraniti kot zaupne in jih ne sme uporabiti v osebno korist ali za lastne raziskave brez izrecnega dovoljenja avtorja. Če je mogoče, naj se recenzenti vzdržijo pregledovanja rokopisov, če gre za konflikt interesov, ki izvira iz konkurenčnega razmerja, razmerja sodelovanja ali drugega razmerja ali povezave s katerim koli avtorjem, organizacijo ali institucijo, povezano s člankom.